

VLADIMIR ILIESCU LA 70 DE ANI

Pentru unul ca mine, care l-am cunoscut pe Vladimir Iliescu – una dintre cele mai fascinante personalități ale studiilor umaniste din România din perioada post-belică – când avea doar 34 de ani, pare de necrezut: în acest an a împlinit 70 de ani. Și când spun că este de necrezut, am în vedere pe de o parte aspectul și condiția sa fizică, neschimbate de aproape 40 de ani, pe de alta excepționala sa mobilitate mentală – susținută de o formație enciclopedică, incredibilă pentru zilele noastre, așa cum vom vedea îndată – pe care i-ar invidia-o, dacă l-ar și înțelege întotdeauna, tinerii zilelor noastre. Și dacă tot vorbim de dificultatea de a înțelege o personalitate atât de complexă, fie-i îngădui semnatarului acestor rânduri – filolog clasic prin formație și devenit, în timp, arheolog și istoric – să precizeze de la bun început că cele ce urmează nu se vor referi decât la acele domenii despre care își poate permite a formula judecăți de valoare.

Până atunci să notăm că Vladimir Iliescu, fiu al medicului veterinar român Ioan Iliescu și al Adelei Tijan, de origine germană, se naște în 8 august 1926 la Cernăuți, în „dulcea Bucovina” care-și va fi pus – prin mai mult decât benefica osmoză dintre un spațiu mioritic românesc prin excelență și ordinea civilizatoare austriacă – o amprentă de neșters asupra formației viitorului cărturar. Vor veni însă teribilii ani ai celui de-al doilea război mondial, cu binecunoscutele și gravele urmări pentru România, în general, și, cum vom vedea, în chip particular pentru Vladimir Iliescu. Urmează liceul la Cernăuți și apoi la București, pentru a-și trece bacalaureatul la Câmpulung-Muscel în 1945. Urmează apoi, în paralel, cursurile

Facultăților de Istorie (Istorie Medie și Bizantinologie), Drept și Filologie Clasică, precum și ale Institutului de Studii Balcanice (secția de Bizantinologie), absolvindu-le între 1948–1950, când obține și licența în Filologie clasică și Indoeuropeanistică.

Vladimir Iliescu a avut norocul să mai „prindă” pleiada de profesori prestigioși ai Universității din București. Mă gândesc la medievistii Gh. Brătianu – la care urma să-și susțină lucrarea de licență – și C. Marinescu, la bizantinologii N. Bănescu și V. Grecu, la moderniștii A. Oțetea și I. Hudiță, precum și „last but not least” la lingvistul Al. Graur, căruia – după propria-i mărturisire – îi datorează poate cel mai mult ca metodă și spirit critic.

Între 1949 și 1952 funcționează la Catedra de Filologie clasică ca preparator, asistent și, în fine, șef de lucrări. Din 1953 i se interzice – ca de altfel și soției sale, distinsa și remarcabila lingvistă Maria Iliescu – să mai țină cursuri la Facultate, fiind nevoit să funcționeze ca cercetător la Institutele de Arheologie, de Istorie și de Studii Sud-Est Europene între 1953 și 1963. I se redă dreptul de a avea contact cu studenții, nu însă în București, ci la Constanța, unde, la nou înființatul Institut Pedagogic, este între 1964–1973 încadrat tot ca lector și doar la sfârșit a devenit conferențiar. Faptul de a nu se fi integrat în structurile politice ale vremii respective face ca, în pofida a numeroase propuneri venite din străinătate de a-și susține doctoratul (K. Kumaniecki în filologie clasică, J. Kurylowicz în indoeuropeanistică sau W. Hartke în istorie veche), Vladimir Iliescu să nu-și poată obține titlul de doctor în istorie veche și arheologie decât în 1972, la Cluj, sub conducerea lui N. Lascu. Din 1974 este obligat să revină în structurile instituționale ale Academiei Române (Institutul de Istorie „Nicolae Iorga” și Cabinetul Numismatic al Bibliotecii), împiedecat fiind în continuare să dea curs numeroaselor oferte de a reveni în învățământul universitar (Institutul Teologic și Facultatea de Istorie a Universității „Al. I. Cuza” din Iași).

În 1983 emigrează cu întreaga familie în Republica Federală Germania. Aici – încă din 1984 – i se recunoaște titlul de profesor universitar, în virtutea căruia ține cursuri de istorie antică la Universitățile din Aachen, Duisburg și Berlin (Freie Universität) și de filologie clasică la cea din Düsseldorf, beneficiind totodată și de o a doua *venia legendi* pentru Europa de Răsărit și de Sud-Est la Institutul de Istorie din Aachen, care i se prelungește și după pensionarea oficială din 1990. Este membru fondator al Societății de Studii Clasice și al Societății de Bizantinologie din România, iar între anii 1972–1975 a fost secretarul general (ales!) al Societății Române de Orientalistică. În aceeași perioadă a fost redactorul responsabil al anuarului „Dacoromania” din Freiburg. Este membru al Asociației Winckelmann (Stendal) și al Societății pentru Studii Patristice (Oxford).

Din punctul meu de vedere – repet, cantonat la istoria antică a ținuturilor de la Dunărea de Jos – n-aș putea să închei fără a remarca extraordinarul efort depus de Vladimir Iliescu la alcătuirea primelor două volume din *Fontes Historiae Daco-Romanae* (numai și notele pe care le-a adăugat respectivelor texte i-ar fi putut fi

considerate ca măcar unul, dacă nu mai multe doctorate), apoi pertinentele-i observații privind raporturile greco-scito-macedonene din secolul IV a.Chr. și în fine decisivele intervenții în chestiunea părăsirii Daciei de către romani, având la bază o cunoaștere – fără precedent în România – a amplei problematice ridicate de culegerea de biografii imperiale cunoscută sub numele de *Historia Augusta*, ca și în general a tuturor izvoarelor scrise antice.

Ar fi însă o greșeală să restrângem meritele acestui veritabil enciclopedist al vremurilor noastre – enciclopedism susținut de cunoașterea perfectă a unui număr impresionant de limbi, fără a mai vorbi de cele clasice – doar la cele mai sus afirmate. Înțelegând acest lucru, l-am invitat să le țină o lecție studenților mei (s-a întâmplat să alegă drept subiect istoria dreptului roman, dar aceasta nu l-a împiedicat să le vorbească despre legislație în general, de la Codul lui Hamurabi la Codul Civil al lui Napoleon), acțiune pe care o sper repetată, la proporțiile unui adevărat curs, în viitorul apropiat. Ar fi nu numai o recunoaștere a excepționalelor sale cunoștințe, ci și un nou pas spre o colaborare mai strânsă între mediile științifice germane și cele românești, obiectiv căruia îi dedică de altfel o bună parte a inepuizabilei sale energii.

Prietenului, savantului și, desigur nu în ultimul rând, acestui autentic ambasador itinerant al românității, i se cuvine, fără îndoială, la cei 70 de ani ai săi, un sincer și din inimă LA MULȚI ANI!

Al. Suceveanu

LISTA LUCRĂRILOR LUI VLADIMIR ILIESCU

I. CULEGERI DE TEXTE, EDIȚII DE AUTORI ANTICI

1. *Crestomație pentru studenții anului I ai Facultății de Istorie*, București, 1950.
2. *Crestomație pentru studenții anului II ai Facultății de Istorie*, București, 1951.
3. *Crestomație pentru studenții anului III (secția veche) ai Facultății de Istorie*, București, 1952.
4. *Crestomație de drept roman pentru studenții anilor I-II ai Facultății de Drept*, București, 1952.
5. *Crestomație de texte privitoare la istoria antică (pentru elevi și studenți)*, București, 1961 (în colaborare); ed.II-a mărită, 1963.
6. *Izvoare privind istoria României / Fontes Historiae Daco-Romanae I (De la Hesiod la Itinerarul lui Antoninus)*, București, 1964 (în colaborare).
7. *Izvoare privind istoria României / Fontes Historiae Daco-Romanae II (De la anul 300 până la anul 1000)*, București, 1970 (în colaborare).
8. *Istoria Augustă* (studiu introductiv la traducerea românească), București, 1972.
9. *Diodor din Sicilia*, Biblioteca istorică (traducere, studiu introductiv și note: în colaborare), București, 1981.

II. TRATATE, MANUALE, ENCICLOPEDII, DICȚIONARE

10. *Manuale de limba latină pentru clasele IX–XII ale liceelor clasice*, București, 1951–1953 (în colaborare).
11. *Deutsch-Rumänischer Sprachführer*⁴, București, 1957–1965.
12. *Dicționar polono-român*, Varșovia, 1963.
13. *Istoria literaturii latine I*, București, 1964 (capitolele referitoare la istorici și la dreptul roman; în colaborare).
14. *Ghid de conversație polono-român*, București, 1966.
15. *Dicționar româno-polon*, Varșovia, 1973 (revizia științifică).
16. *Enciclopedia civilizației romane* (coord. D. Tudor), București, 1982 (peste 100 de articole semnate de alți colaboratori, deoarece Vladimir Iliescu era pe punctul de a emigra în R.F.G.).

III. ARTICOLE DE ISTORIE

17. *Geten oder Skythen? Zu Iord. Getica 65*, Eos, 56, 1966, 2.
18. *Rubobostes oder Burobostes? Zu Trog. Pomp. Prol. XXXII*, StCl 10, 1968.
19. *Bemerkungen zur aussenpolitischen Krise der westpontischen Griechenstädte in der zweiten Hälfte des 4. Jh. v. u. Z.*, în *Die Krise der griechischen Polis*, Berlin, 1969.
20. *Origines Veliae? Zu Trog. Pomp. Prol. 18*, Classical Philology 64, 1969, 3.
21. *Contribuții la problema raporturilor scito-trace în sec. IV î.e.n.*, Pontica 2, 1969.
22. *Byzance ou Byzone?*, RÉSEE 6, 1969.
23. *Wann lebte König Oroles? Zu Just. 32, 3, 16*, AUB, limbi clasice 19, 1970.
24. *Cu privire la coloniile grecești din Dobrogea și la data constituirii teritoriului lor rural*, Pontica 3, 1970.
25. *Die Beziehungen zwischen dem Skythenkönig Ateas und den griechischen Städten an der westlichen Schwartzmeerküste*, în *Actes du Ier Congrès International des Etudes Balkaniques et Sud-Est Européennes II*, Sofia, 1970.
26. *Provinciam intermisit. Zu Eutr. IX, 15, 1*, Revue Roumaine de Linguistique 15, 1970, 6.
27. *Devictis Sarmatis? Zu Iord. Getica 101*, Philologus 115, 1971.
28. *Germanorum terras quas nunc Franci optinent? Zu Iord. Getica 67*, Philologus 115, 1971.
29. *Campania strategului Zopyrion la Dunărea de Jos*, Pontica 4, 1971.
30. *O știre nouă despre Scythia Minor din sec. III î.e.n.* (în *Lucrările sesiunii științifice a Institutului Pedagogic din mai 1969*), Constanța, 1971.
31. *Le problème des rapports scytho-byzantins au IVe s. a v. n.é.*, Historia 20, 1971, 2–3.
32. *Părăsirea Daciei în lumina izvoarelor literare*, SCIIVA 22, 1971, 3.
33. *Cu privire la data așezării sciților în Dobrogea*, CercIstIași 10, 1972.

34. *Evocatis exinde legionibus. Zu Iord. Rom. 217*, StCl 14, 1972.
35. *Când a trăit regele Oroles? (Just. 32, 3,16)*, ArhMold 7, 1972.
36. *Die Räumung Dakiens und die Anwesenheit der romanischen Bevölkerung nördlich der Donau im Lichte der Schriftquellen*, Dacoromania 1, 1973.
37. *Die aussenpolitische Krise der hellenischen Poleis Klein-Skythiens im 4. Jh. v. u. Z.*, în *Hellenische Poleis II*, Berlin, 1974.
38. *The Scythians in Dobruja and their Relations with the Native Population, în Relations between autochthonous Population and the Migratory Populations on the Territory of Romania*, București, 1975.
39. *Bemerkungen zur gotenfreundlichen Einstellung in den Getica des Jordanes I*, în *Actes de la XIe Conférence Internationale d'Etudes Classiques – Eirene*, București–Amsterdam, 1975.
40. *Zu einem vermutlichen Plan Alexanders des Großen în Problemy Istorii i kul'tury*, Erevan, 1976.
41. *Zeitgeschichtliche Bezüge im Rhesos*, Klio 58, 1976, 2.
42. *Dakische Sklaven bei Menander ? Zu Strabo C, 304*, Studia Indo-Europaea ad Dacoromanos pertinentia I, 1976.
43. *Stadiul actual al cercetărilor despre Historia Augusta*, StCl 17, 1977.
44. *Die romanische Kontinuität nordlich der Donau im 4–6 Jh. n. Chr.*, în *Zusammenfassung des Symposiums im Zwettl*, Viena, 1978.
45. *Bemerkungen zum pontisch-orientalischen Plan Alexanders des Grossen*, SAO 10, 1980.
46. *Tradiția istorică despre părăsirea Daciei în lumina ultimelor cercetări*, Almanahul Parohiei Ortodoxe Române din Viena 19, 1980.
47. *Tradiția istorică și lumea getică*, Tribuna 6, 1980.
48. *Până când a domnit Burebista ?*, SCIVA 32, 1981, 1.
49. *Observații despre romanitatea dunăreană în jurul anului 600 e.n.*, în *Antichitatea și moștenirea ei spirituală*, Iași, 1982.
50. *Agrarische Verhältnisse in Klein-Skythien im 4. Jh. v. Chr.*, Klio 64, 1982, 1.
51. *Histriae excidium ? Zu HA, Max. Balb., 16, 3*, în *Romanitas – Christianitas. Untersuchungen zur Geschichte und Literatur der römischen Kaiserzeit. Festschrift Johannes Straub*, Berlin–New York, 1982.
52. *Zum vermeintlichen Bund der Wölfe bei den Dakem*, BonnJahrb 183, 1983.
53. *Histranorum rex ? Zu Just. 9, 22*, în *Alexander der Große I (Festschrift G. Wirth)*, Amsterdam, 1986.
54. *Bemerkungen zur Donau- und Schwarzmeerpoltik Makedoniens (340–280 v. Chr.)*, comunicare la Sesiunea „Eirene” de la Berlin, august 1986.
55. *Zum „Karischen Streifen” an der westlichen Schwarzmeerküste*, comunicare la al X-lea Congres al istoricilor turci de la Ankara, septembrie 1986.
56. *Kirche, Reich und Goten an der unteren Donau im 4. Jhd. n. Chr.*, comunicare la Congresul de studii sud-est europene, Sofia, august 1987.
57. *Zu Aurelius Victor 13, 3*, în *Studien zur Geschichte der römischen Spätantike*, Atena, 1989.

-
58. *Alexander der Grosse und Dromichaites*, în *Studia in honorem Boris Gerov*, Sofia, 1990.
  59. *Griechische Mitarbeiter und Vertraute pontischer Barbarenkönige* comunicare la Sesiunea „Akkulturation und politische Ordnung im Hellenismus”, Berlin, martie 1994 (sub tipar).
  60. *Antike Vorstellungen vom Niedergang*, comunicare la al XVIII-lea Congres mondial al istoricilor, Montreal, septembrie 1995 (sub tipar).